

8 S 5533 ✓

EDUARD,

Jumala halastusest ja Apostliku Tooli heldusest
Adrianopoli ülempiiskop

ja

Apostlik Administraator Eestis,

saadab kõigile usklikele tervitusi ja õnnistust Issandas.

Kristuses armastatud vennad ja õed!

Kui apostel Paulus aastal 58 jättis Väike-Aasia kirikuga jumalaga, kutsus ta koguduse esindajad enda juurde ja andis nende hoolde mured usklike eest järgmiste tungivate sõnadega: »Pange tähele iseendid ja kogu karja, kelle üle teid Püha Vaim on piiskopiks pannud karjastena hoidma Jumala kirikut, mille ta on omandanud iseene vere läbi.«¹ Need manitsussõnad on kehtivad kõigi juhtide kohta kirikus, eelkõige aga piiskoppide kohta. On ju piiskopid piiskopiks-pühitsemise sakramendi läbi eriti määratud Püha Vaimu poolt selleks, et Jumala kirikut juhtida ja tüürida. Truude vahtidena valvates hingede üle, keda Kristus on oma verrega enesele omandanud, nad peavad hoolitsema usklike eest. Iga piiskopi kohta on sellepärast maksev prohvet Esekieli sõna: »Inimese poeg, ma olen sind pannud vahimeheks Iisraeli soo üle.«² Ja kui me küsime piiskopi erilise ülesande järele, siis ütleb prohvet samas kohas: »Sa pead minu suust sõna kuulma ja neid manitsema minu nimel.« Jumala sõna, nagu see sisaldub Pühakirjas ja pühas suusõnas, peab piiskop kuulama Jumala Sõnana ja seda usklikele kuulutama, vastavalt aja nõuetele. See on tema tõsiseks kohuseks ja vastutuseks. Ta peab ju püha Pauluse sõnade järele kirjas Heebrea rahvale valvama usklike hingede järele, »nõnda kui need, kes aru peavad andma.«³

Ohutatud sellest vastutusest, kord teie hingede eest aru anda, minul on tung paastuaja algul pöörduda teie poole ja manitseda teid püha Pauluse sõnadega: »Manitsen teid väärikalt käima kutsu- mise järele, millega teie olete kutsutud.«⁴ Neid manitsusi tahan jätkata loosungi külge, mille ma olen valinud oma piiskopliku tegevuse mottoks: »Fides et pax« — »Usk ja rahu.«

¹ Apostl. teod 20, 28. ² 3, 17. ³ 13, 17. ⁴ Eev. 4, 1.

Usk — meie püha katoliku usk — see on esimene vara, mida teie jaoks Jumala armu abiga tahaksin kaitsta ja säilitada. See usk, mis teile ilma teie endi teeneteta kas juba varases lapsepõlves kingiti, või mille teie olete endile pika otsimise ja suurte ohvrite läbi kätte võinud, peab teile alati teie elu suurima aardena olema püha ja kallis. Selle usu läbi olete ju teie »kõige poolest rikkaks saanud Kristuses.«⁵ Tahan juhtida teie tähelepanu ainult mõningaile asjadele.

Meie püha katoliku usk annab esiteks meie elule suure kindluse. Kuna tänapäeval kõikjal ümberringi valitseb usulisis küsimusis nii palju ebaselgust ja segadust, on meile kõigis usu ja elu küsimusis kingitud suur selgus ja kindlus. Selle kindluse aluseks on Jeesus Kristus ise, igavene tõde, kes »selleks on sündinud ja selleks maailma tulnud, et tõtt tunnistada.«⁶

Küll tahavad kõik ristiusulised oma usku rajada Jeesusele Kristusele. Kuid paraku, me näeme ometi väljaspool katoliku kirikut ristiusulisi omavahelistes lahkkelides paljude usu ja elu küsimuste suhtes, näeme neid lõhestatuna ja puruks kärjstatuna seismas paljudes kirikuis ja usulistes koondusis, milledest igapäev on oma usu tunnistus. Kust aga tulevad need mitmesugused erinevad ristiusu tõekspidamised ja usutunnistused? Kas on vahet olemas mitmekesine kristlik tõde? »Kas Kristus on vahet jaotatud mitmeks?«⁷ Ei ole. Olla võib ainult üks kristlik tõde. Kuid segadus tuleb sellest, et inimesed on võtnud endile õiguse ja võimu tunda ja selgitada Kristuse õpetust iseendi arusaamise järele. Ja ometi juhtis juba apostel Peetrus sellele tähelepanu, et »pühades kirjades on raske aru saada mõnedest asjadest, mida õppimatud ja kinnitatud inimesed tõlgendavad ja väänavad pahasti.«⁸ Pole ime, et siis täitub see, millele juba püha Paulus juhtis tähelepanu, et inimesed lasevad »endid õõtsutada ja kaksipidi kõigutada igast õpetuse tuulest.«⁹ Jah, ongi nähtavasti saabunud see aeg, mida ennustas toosama apostel: »Et nemad tervet õpetust ei taha sallida, vaid otsivad enestele õpetajaid iseeneste himude järgi, seda mööda kuidas nende kõrvad sügelevad, ja käänavad kõrvad ära tõest ning pöörduvad tühjade juttude poole.«¹⁰

Seda ohtu, et inimesed Kristuse poolt toodud tõtt mõistavad oma meelega järele ning satuvad selle tõttu omavahel tülli ja lahkkelidesse, nägi juba Jeesus Kristus oma jumalikus Kõikteadmises ette ja leidis selle vastu ka ravivahendi. Ta on asutanud oma kiriku, mida apostel Paulus nimetab »elava Jumala kirikuks, tõesambaks ja toeks.«¹¹ Selles kirikus ta valis kaksteistkümmend apostlit ja saatis need välja kuulutama inimestele oma tõde, sõnadega: »Minge kõike maailma ja kuulutage evangeeliumi kõigile loodud olendeile.«¹²

Et aga apostlid oma õpetuse kuulutajaina jääksid eksitusest puutumatuks, andis ta neile töötuse: »Mina olen igapäev teie juures maailma otsani.«¹³ Jah, ta töötas neile erilise abistajana

⁵ 1. Kor. 1, 5. ⁶ Joh. 18, 37. ⁷ 1. Kor. 1, 13. ⁸ 2. Peetr. 3, 16. ⁹ Ev. 4, 16.
¹⁰ 2. Tim. 4, 5–3. ¹¹ 1. Tim. 3, 15. ¹² Mark. 16, 15. ¹³ Matt. 28, 10.

»tõe Vaimu,« et »see juhataks neid kõige tõe sisse.«¹⁴ »Püha Vaim . . . peab teile õpetama kõik ja teile meelde tuletama kõik, mis mina teile olen ütelnud.«¹⁵ See eriline abistaja — Püha Vaim — võis ainult omada ülesannet hoida apostleid Jumala sõna kuulutamisel eksituse eest. Sellepärast apostlid tundsid endid ka Jumala saadikuina, kelle kaudu Jumal rääkis inimestega: »Meie oleme saadikud Kristuse asemel, otsekui manitseks Jumal teid meie läbi.«¹⁶ Sellest tuleb ka absoluutne autoriteet, mis apostlid võtsid endile evangeeliumi kuulutamisel, vastavalt apostli sõnadele: »Aga ehk meie isegi või mõni ingel taevast peaks teile kuulutama teist evangeeliumi peale selle, mida meie teile oleme kuulutanud, see olgu neetud.«¹⁷

Sellele apostlite eksimatule autoriteedile Jumala sõna kuulutajaina oli juba Kristus ise vihjanud sõnadega: »Kes teid kuuleb, see kuuleb mind; kes teid põlgab, see põlgab mind.«¹⁸ Sellepärast ta ähvardas ka igavese hukatusega neid, kes apostleid ei usu: »Kes usub ja keda ristitakse, see saab õndsaks, aga kes ei usu, see mõistetakse hukka.«¹⁹

Kuid Kristus on loonud oma kiriku kõigiks aegadeks. Sellepärast peab kirik ka kõigiks aegadeks olema »tõe sambaks ja toeks.« Seepärast Kristus on töötanud oma erilist toetust mitte ainult apostlitele isiklikult, vaid ka nendele, kes apostlite ametit pidid ja peavad jätkama »maailma otsani.« Ja ka Püha Vaim peab tõe Vaimuna apostlite ja nende järeltulijate juurde »jääma igavesti.«²⁰ Kuid meie teame kiriku ajaloo väga hästi, et üle tuhande aasta polnud ristirahva keskel mingit kahtlust selles, et apostlite järeltulijateks on piiskopid, eesotsas püha Peetruse järeltulijaga, ja et nendele on sellistena omane eksimatu autoriteet evangeeliumi kuulutamisel. Nõnda ütleb juba apostlite õpilane Ignatius: »Nagu Jeesus Kristus on Isa Sõna, nõnda on ka piiskopid saadetud kogu maailma rajadeni Jeesuse Kristuse õpetuses.«²¹ Ja sellepärast ta lisab ühes teises kohas juurde tuumaka sõna: »Kõik, kes on Jumala ja Jeesuse Kristuse omad, hoiduvad piiskopi poole.«²² Ja püha Irenæus lisandab eriti Rooma kiriku kohta, et »tema erilise esikoha pärast peab temaga üksmeelne olema iga kirik ja kõik usklikud . . . Seepärast pole vaja mujalt otsida tõtt, mida sellelt kirikult võib võtta, kuna apostlid on mahutanud külluses temasse kõik tõe.«²³

See ürgkiriku veendumus, et Kristuse kiriku piiskoppides, eesotsas püha Peetrusega, elab Kristuse ja apostlite eksimatu õppeautoriteet edasi, on katoliku kirikus säilinud truult ja võltsimatult siiani. Selle veendumuse järele astub iga katoliku piiskop apostlite järglaste rea sisse Kristuse tõe kuulutajana ja sellepärast ta võtab ka osa nende autoriteedist. See veendumus on leidnud oma väljenduse piiskopiks-pühitsemise tseremoonias, kus piiskopile pannakse evangeelium esiti öla peale ja antakse siis talle kätte. Sellega piiskop

¹⁴ Joh. 16, 13. ¹⁵ Joh. 14, 26. ¹⁶ 2. Kor. 5, 20. ¹⁷ 1. Gal 1, 8. ¹⁸ Luuk. 10, 16. ¹⁹ Matt. 16, 16. ²⁰ Joh. 14, 16. ²¹ Ad Eph. 3, 2. ²² Ad Phil. cap. 3. ²³ Ad Haer. 3, 4.

võtab oma õlgadele kohustuse Kristuse nimel ja Kristuse vaimus jutlustada maailmale puhtalt ja võltsimatult Kristuse evangeeliumi.

Kuna nüüd katoliku kirikus elab eksimatu õpetusamet apostlite aegadest saadik katkestamatult edasi, on see kirik sajandite vältel tõesti osutunud »tõe sambaks ja toeks«. Eksimatu õpetusameti omamine annab talle ka selle vankumatu rahu, millega ta sammub sajandeist läbi, millega ta lahkavamate võitluste keerises peab truult kinni temale Jeesuse Kristuse poolt usaldatud tões. Ja sellest tões ta otsib ja leiab vastuse nendele küsimustele ja probleemidele, mis iga ajajärguga ikka uuesti kerkivad esile. Selle eksimatu õpetusameti põhjal on katoliku kirik ainukeseks kristlikuks ühisuseks, mis enese sees ei tunne mingeid lahkuminekuid õpetuses ja mis truult hoiab alal Kristuse poolt soovitud ühtluse.

Piiskoppides ja Peetruse järeltulijais edasielav eksimatu kirikuõpetusamet on ka meie kirikule suureks varanduseks. Ta on meie oma usukindluse ja tugevuse aluseks, mille pärast meid nüüdsel ajal paljudki kristlased endamisi kadestavad. Sellepärast hoidke endil alal, minu armsad vennad ja õed Kristuses, seda oma usukindlust ja usu-tugevust. Kuulge püha Pauluse manitsust: »Valvake, seiske kindlasti usus, olge mehed, saage tugevaks.«²⁴ Ärge laske endid petta nende poolt, kes väidavad, et alistumine kiriku eksimatule õpetusametile olevat inimliku vabaduse talumatu kitsendus, kes väidavad, et usulise arvamise vabadus üksi olevat moodsa inimese vääri-line. Nende väidete vastu aga nõuab Pühakiri »olla sõnakuulelik evangeeliumile«²⁵ ja »olla kuulekas tõe-le«.²⁶ Ja tõe-pooltest: Juba loomulikus olukorras inimene peab kuulma tõe sõna ja alistuma looduse seadustele. Ja nagu ei ole lubatud mingit vabadust kõlbluse seaduste suhtes, nõnda ei saa ka usulise tõe suhtes olla lubatud vabadust hoida end kõrvale sellest tões. Jumal salgaks maha iseene, kui ta Kristuse poolt ilmutatud tõe vastu annaks inimesele vabaduse jääda eksituse sisse. Sõnakuulelikkus Kristuse tõe vastu ei tähenda sellepärast ka mitte inimliku vabaduse eba-vääri-list kitsendust, vaid pigem ta viib veelgi lähemale tõelisele vabadusele, vastavalt Kristuse sõnadele: »Kui teie peate kinni minu sõnadest, siis te olete tõesti minu jüngrid ja te tunnete tõe, ja tõe teeb teid vabaks.«²⁷ Ja mõnedki teie hulgast, minu armsad vennad ja õed Kristuses, kes olete iseendi juures saanud tunda ebakindlust usulisis asjus, võite kinnitada mulle, et alles tõe omamine ja sõnakuulelikkus kiriku eksimatu õpetusameti vastu on teinud teid tõesti vabaks. »Nii püsige nüüd selles vabaduses, millega Kristus on meid vabaks teinud, ja ärge laske endid jälle panna orjaikkesse.«²⁸ Ärge laske endid mitte viia eksitusse neist, kes »töötavad vabadust, kuigi nemad ise on kaduva asja orjad,«²⁹ kes teile töötavad tõtt ja ise on eksituses.

Püüdke aga ka oma püha katoliku usu tõesid ikka rohkem tundma õppida ja kasvada nõnda Kristuse äratundmises, jah, »igas

²⁴ 1. Kor. 16, 13. ²⁵ 2. Tess. 1, 8. ²⁶ Kal. 5, 7. ²⁷ Joh. 8, 31–32. ²⁸ Gal. 5, 1. ²⁹ 2. Peetr. 2, 19.

teadmises.«³⁰ Olge sellepärast agarad Pühakirja lugemises ja jutluse kuulamises, hoidke aga oma majast eemal kõik usuvastane kirjandus. Ärge püüdke mitte ainult iseendid ikka rohkem kinnitada oma pühas katoliku usus, vaid muretsege eelkõige ka selle eest, et teie lastele säilitataks sügavuskliku kasvatusel läbi püha usu aare. Kandke hoolt, et lapsed korrapärase osavõtmise läbi usuõpetusest ikka rohkem süveneksid katoliku usu tõdedesse, et usk ka neile annaks kindlust ja tugevust kogu eluajaks.

Teie usk saab siis ka teile ja teie lastele ikka rohkem tugevaks jõuks elus.

Juba elav usk Kristusesse, lunastusse tema läbi, sellesse, et tema on tee, mis meid viib meie tõelise, igavese õnne juurde, peab tegema meis elavaks tugeva usulise jõu, mis meile annab tuge kõigis eluvõitluses ja eluraskuses. Seda jumalikku jõudu eluvõitluseks Kristus tahtis aga meile eelkõige ja külluses kinkida selle imelise sakramendi läbi, mille ta oma eluõhtul on jätnud meile oma armastuse suurima kingina. Selles sakramendis ta annab meile iseennast, annab täielikult, jumaluse ja inimsusega, meie hinge toiduks. Seal ta »saab meile elavaks leivaks, mis on tulnud taevast.« Seal ta teeb tõeks oma töötuse sõnad: »Ja leib, mis mina annan, see on minu liha maailma elu eest . . . ja nagu mina elan Isa läbi, nõnda peab ka see, kes mind sööb, elama minu läbi.«³¹

Katoliku kirik, kelle kätte Kristus usaldas selle oma armastuse suurima kingituse, on seda püha sakramenti oma suurima varandusena aastasadasid läbi truult hoidnud ja valitsenud. Iga päev ta pühitseb tuhandeid ja tuhandeid altareil kogu üle maailma pühi saladusi, murrab taevaleiba ja kutsub oma lapsi seda vastu võtma.

Prohvet Jeremia vapustavais kaebelauldes üteldakse: »Noored lapsed paluvad leiba, pole seda, kes neile jagab.«³² Kas see nutulaul pole vaimsel viisil saanud tõeks nii paljudegi kaasaja ja meie päevade noorte inimeste juures, kes usulises mõttes näljaseina hulguvad elu tänavail, sest et keegi ei jaga nendele »elu leiba«.

Kuid katoliku kiriku lapsed ei tarvitse elu tänavail nälga surra. Katoliku kirik jagab oma lastele »elu leiba« nii sageli kui lapsed seda paluvad. Jah, mida rohkem eluvõitlust tõuseb kulminatsiooni, mida suuremaks kasvavad elu hädaohud, seda tungivamalt kirik kutsub oma lapsi sagedamale, isegi igapäevasele pühale armulauale.

Ta kutsub väikesi lapsi, et Issanda ihu vastuvõtmise läbi neis kasvaks ja tugevneks üleloomulik elu. Ta kutsub noormehi ja neide, et see taevaroog annaks neile jõudu meie päevade kõlblusetuse keskel teenida Jumalat kasinuses ja südamepuhtuses. Ta kutsub mehi, et elu leib annaks nendele usujõudu ja usujulgust praeguse aja uskumatuses ja usunõrkuses. Ta kutsub naisi ja emasid, et nad oma emakutse muredes ja valudes, oma kristliku naise elu ohvrites ja loobumustes leiaksid Kristusest jõudu ja lohutust. Nii peavad kõik, kes tulevad Issanda laua äärde, kogema selle sõna

³⁰ 1. Kor. 1, 5. ³¹ Joh. 6. ³² Nutulaulud 4, 4.

tõde, mille Kristus ise on avaldanud: »Kes mind sööb, see elab minu läbi.«³³

Minu armsad vennad ja õed Kristuses, võtke nii siis kuulda kiriku häält, kes teid kutsub püha armulaua sagedamale vastuvõtmisele. See kiriku hääl on Kristuse hääl, kes ise on ütelnud: »Kui teie ei söö In⁴mese Poja liha ega joo tema verd, siis ei ole elu teie sees.«³⁴ Ja teie tahate ju ometi elada Kristuse sees. Teie tahate, et tema elaks teie sees ja teie elaksite tema sees. Teie ei taha ju olla kuivanud oksad Jeesuse Kristuse elava viinapuu küljes, et teie kallal ei täituks õudne saatus, olla kuivanud oksadena ära lõigatud ja tulle heidetud. Võtke nii siis kuulda kiriku hüüdu, võtke kuulda Kristuse hüüdu, võtke kuulda Kristuse hüüdu. Võtke vääriliselt ja korrapäraselt vastu Kristuse ihu. On ju see Püha Kiriku tungivaks sooviks, et kõik tema lapsed, nii suured kui väikesed, mehed ja naised, kui võimalik iga kuu vähemalt üks kord võtaksid Issanda ihu vastu. See on kiriku palavamaks sooviks, et ikka rohkem ja rohkem muutuksid meie seas jälle elavaks need esimeste kristlaste usuagaruse ajad, mil paljud kristlased elasid nõnda Kristuse sees, et nad iga püha missa pühitsemise juures võtsid osa ka Issanda söömaajast.

Ma tean küll, et mõned teie seast on sagedase püha armulaua suhtes alles nii mõnegi eelarvamuse mõju all. Kuid mul on lootust, et teie ka selles asjas ei lase endid juhtida mitte nii väga oma meeltest, vaid püuate ehtsas kristlikus meelsuses kiriku soove täites kasutada Kristuse armastuses püha armulaua sagedama vastuvõtmise läbi. Sagedam püha armulaud kujuneb parimaks vahendiks, et säilitada teie sees suurt usu aaret, süvendada teda ja ikka enam elustada. Sest õige on Issanda sõna: »Kes minu liha sööb ja minu verd joob, see jääb minu sisse ja mina tema sisse.«³⁵

Sügavast, elavast usust kasvab aga välja ka teine suur vara, mida tahan teile alal hoida ja säilitada: See on — **rahu**, — Kristuse rahu. Selle üle tahaksin teile ütelda ainult pisut.

Teil kõigil on teada, et Kristuse evangeelium oli eelkõige ka rahuläkituseks rahutule maailmale. »Rahu« oli taeva esimene tervitus Kristuse sündimisel. »Rahu« oli Kristuse viimane pärandus maailmale: »Rahu jätan mina teile, oma rahu annan mina teile.«³⁶

Milles seisab siis Kristuse rahu? Püha Augustinuse sõnade järele »rahu on vaikus korras«. Kõige korra aluseks on aga kord Jumala ja inimese vahel. Kui seda korda rikutakse patu läbi, siis rahutus leiab sissepääsu ja saadab täide oma kurva töö. Selle kohta pakub inimkonna ajalugu kurba näidet.

Niikaua kui Aadam ja Eeva pidasid paradiisis Jumala poolt tahetud korda, nad elasid rahu Jumalaga ja maailmaga ning olid õnnelikud. Kui nad aga astusid Jumala käsust üle ja rikkusid sellega Jumala püha korda, käis õnnetus nende kannul ja nemad said »rahutuks maa peal.«³⁷ Ja sellest ajast peale patu ajalugu on rahutuse ajalugu maa peal.

³³ Joh. 6. ³⁴ Joh. 6, 53. ³⁵ Joh. 6, 27. ³⁶ Joh. 14, 27. ³⁷ 1. Moos. 4, 12.

Ja harva on küll olnud inimkond nii rahutu kui just praegu. Rahutus, see inimkonna Kainimärk, on meie ajale otse vajutanud peale oma ilme. Kui paljudegi inimeste kohta on praegu küll kehtiv apostli sõna: »Hävitus ja õnnetus on nende teedel ja rahu teed nad ei tunne.«³⁸

Kui meie päeval on häbistatud kohutava enesetapmiste arvuga, mitte harva just noorte inimeste enesetapmistega, kas ei ole see siis tunnuseks, kui rahutuks on muutunud tänapäeva inimesed? Kõik need, kes nii jubedalt on kannatanud oma elus laevahukku, on ju ka otsinud rahu. Kuid nad pole leidnud rahu teed ja sellepärast nad uskusid oma pimestuses, et nad vähemalt surmas võivad leida rahu. Ja miks need inimesed pole leidnud rahu oma elus? Sellepärast, et nad kas ei leidnud, või ei tundnud seda korda Jumala ja inimeste vahel. Ja Jumala korra rikkumine pidi siis paratamatult viima rahutusele.

Rahutu on tänapäeval ka perekonna pühamu. Kust tuleb nii palju vaiksaid lahkkelisid ja vaenu, kust nii palju valju tüli ja riidu, kust nii palju abielu teotamist ja elulepingu hävitamist abielulahutuste kasvava hoovuse läbi? Kust siis mujalt kui sellest, et püha Jumala korda perekonnas ei ole ära tuntud, või ei ole tahet olnud pidada seda korda.

Rahutu on tänapäeval ka rahvaste ühiskond. Kindlasti kõneldakse palju sellest rahutööst, mida üritavad ja püüavad teostada meie kaasaegsed riigimehed. Kuid paljudegi rahukatsete juures peab mõtlema ikka prohveti sõnadele: »Nad ütlevad »rahu, rahu« — ja pole rahu.«³⁹ Ja kes usub tänapäeval veel tõesti ausalt ja siiralt rahu säilitamisele? Ja kust tuleb nii palju rahutust? Kas ei tule see mitte sellest, et nii paljudki inimesed, kes püüavad määrata mingit uut maailma korda, tahavad rajada oma hoonet ilma Jumalata, hoonet, milles enam ei peeta lugu pühast Jumala korrast, kus Jumala tõde ja õiglus pole enam seatud inimeste korra aluseks, vaid selleks on pandud oma tahe ja oma võim? Pole siis ime, et need inimeste korrad kannavad endis rahutuste idusid ja ei lase inimkonda jõuda tõelise rahu juurde.

Tõeline rahu maailmas, üksikinimese elus, perekonna elus, rahvaste elus võib tulla meile tagasi alles siis, kui kõikjal jälle tuntakse ära Jumala püha korda ja täidetakse seda. Siis, kui eelkõige patt, mis alati püüab rikkuda Jumala korda, püütakse kaotada maailmast. Seda ongi Kristus tahtnud. Selleks ta on tulnud. Selleks ta on meie eest ristil surnud ja on nõnda saanud »meie rahuks.«⁴⁰

Seda rahu, mida ta ise võidelnud kätte oma kannatamise ja surma läbi, tahtis ta ka ise lasta inimestele osaks saada oma kiriku kaudu. Seepärast on iseloomustav, et ta sel tunnil, mil ta pärast oma ülestõusmist astus tervitusega: »Rahu olgu teiega« apostlite keskele, et ta just sel tunnil andis apostlitele läkituse ja võimu patte andeks anda, sõnadega: »Kellele teie iial patud andeks annate, neile on need andeks antud.«⁴¹

³⁸ Room. 3, 16–17. ³⁹ Jeremia 6, 14. ⁴⁰ Ev. 2, 14. ⁴¹ Joh. 20, 23.

Selle õnnistusevõimuga, patte võida Jumala nimel andeks anda, on varustatud piiskopi käed. Piiskop on sidumise ja lahtipäästmise võimu ametlik kandja. Ta tuleb sellepärast rahu toojana, kuna tema juba oma ameti poolest on kutsutud selleks, et teha rahu Jumala ja patuse inimeste vahel.

Selles mõttes tulen ka mina, Kristuse ja Kiriku poolt saadetuna, teie juurde, et tuua teile Kristuse kallihinnalist rahukinki. Sellepärast tervitan ka mina teid kõiki Kristuse tervitusega: »Rahu olgu teiega!« Võtke seda rahu rõõmuga vastu. Püüdke teda alal hoida, et teie juures teostuksid apostli sõnad: »Jumala rahu, mis ülem on kui kõik mõistus, hoiab teie südameid ja teie meeli Kristuses Jeesuses.«⁴²

Kui meie nõnda loome rahu inimeste ja Jumala vahel, siis tahame aidata kaasa ka selleks, et see Kristuse rahu ikka rohkem ja rohkem täidaks meie kristlikke perekondi ja hoiaks neid üksmeeles ja armastuses. Tahame püüda, et kristlik armastus ja üksmeel seoksid ka kõiki koguduste usklikke omavahel. Püha Paulusega palvetan sellepärast ka mina: »Rahu Jumal pühitsegu teid läbi ja läbi, ja kõik, mis teil on, vaim ja hing ja ihu, saagu hoitud ilmlaitmatult meie Issanda Jeesuse Kristuse tulekuks.« Ustav on see, kes teid kutsub, küll ta viib selle ka täide.«⁴³

Ja see rahu ärgu piirdugu mitte üksi meie kogudusega. Apostel manitseb ju: »Püüdke rahu kõikidega!«⁴⁴ See manitus on vajaline eelkõige juba sellepärast, et meil tuleb siin elada koos inimestega, kellel on teine usk kui meil, jah, kes osalt tunnevad meie usku väga vähe, kes sageli põlgavad isegi teda, ja kes sageli kõnelevad meie ja meie usu kohta seda, mis ei ole õige. Selle läbi on meie kannatus vahel raskelt pandud kaalule. Siiski aga tahame meie mõelda sellele, »mis on rahuks.«⁴⁵ Täitkem siis apostli Pauluse sõnu: »Kui see on võimalik, siis pidage rahu kõigi inimestega, niipalju kui see oleneb teist.«⁴⁶

Meie tahame mitte ainult rahu alal hoida, vaid tahame ka niihästi oma eeskujuga kui oma palvetega aidata selleks kaasa, et saaks täidetud Kristuse tahe: »Et kõik üks oleksid«, et saaks üks kari ja üks karjane«. Kui see kord saavutatakse, siis oleks kindlustatud rahu mitte ainult meie keskel, vaid kogu maailmas.

Selles mõttes ma lõpetan roomlastele saadetud kirja sõnadega: »Lootuse Jumal täitku teid kõige rõõmu ja rahuga usu sees, et teil oleks rohkesti lootust Püha Vaimu väes.«⁴⁷ »Ja rahu Jumal olgu teie kõikidega. Aamen.«⁴⁸

Tallinn, pühapäeval Sexagesima 1939.

† Eduard,

Adrianopoli ülempiiskop ja Ap. Adm. Eestis

⁴² Fil. 4, 7. ⁴³ 1. Tess. 5, 23–24. ⁴⁴ Heebr. 12, 14. ⁴⁵ Room. 14, 19.
⁴⁶ Room. 12, 18. ⁴⁷ 15, 13. ⁴⁸ Room. 15, 33.